

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

CBN-advies 2026/XX – Verbruiklening

Ontwerpadvies van 20 mei 2026

I.	Inleiding.....	2
II.	Boekhoudkundige verwerking.....	2
A.	Bij de totstandkoming van de verbruiklening.....	3
1.	Bij de uitlener.....	3
2.	Bij de ontlener.....	3
B.	Bij het einde van het boekjaar.....	4
1.	Bij de uitlener.....	4
2.	Bij de ontlener.....	4
C.	Bij afloop van de verbruiklening.....	6
1.	Bij de uitlener.....	6
2.	Bij de ontlener.....	6
III.	Voorbeelden.....	7
A.	Voorbeeld 1.....	7
1.	Totstandkoming van de verbruiklening.....	7
1.1.	Bij A, de uitlener.....	7
1.2.	Bij B, de ontlener.....	8
2.	Einde van het boekjaar.....	8
2.1.	Bij A, de uitlener.....	8
2.2.	Bij B, de ontlener.....	8
3.	Einde van de verbruiklening.....	8
3.1.	Bij A, de uitlener.....	9
3.2.	Bij B, de ontlener.....	9
B.	Voorbeeld 2.....	9
1.	Totstandkoming van de verbruiklening.....	9
1.1.	Bij X, de uitlener.....	9
1.2.	Bij Y, de ontlener.....	10
2.	Einde van het boekjaar 202X.....	10
2.1.	Bij X, de uitlener.....	10
2.2.	Bij Y, de ontlener.....	10
3.	Einde van het boekjaar 202X+1.....	10
3.1.	Bij X, de uitlener.....	10
3.2.	Bij Y, de ontlener.....	10
4.	Einde van de verbruiklening.....	11
4.1.	Bij X, de uitlener.....	11
4.2.	Bij Y, de ontlener.....	11

I. Inleiding

1. Aan de Commissie werd de vraag gesteld hoe een verbruiklening boekhoudkundig dient te worden verwerkt. In dit advies zet de Commissie de regels omtrent de boekhoudkundige verwerking van deze rechtsfiguur uiteen.
2. Een verbruiklening is een contract waarbij de ene partij een zekere hoeveelheid zaken die vervangbaar zijn, aan de andere partij afgeeft, onder verplichting voor deze om aan de eerstgenoemde evenzoveel van gelijke soort en hoedanigheid terug te geven.¹
3. Een verbruiklening onderscheidt zich van een bruiklening in die zin dat het bij deze tweede figuur gaat om niet-vervangbare goederen die worden uitgeleend. Dit advies behandelt de boekhoudkundige verwerking van een bruiklening niet. Voor de boekhoudkundige verwerking van een effectenlening kan het CBN-advies 169/1 - *Verwerking van leningen en ontleningen van effecten in de jaarrekening van ondernemingen* worden geraadpleegd.
4. Bij een verbruiklening wordt de ontlener² eigenaar van het geleende goed, en draagt de ontlener bijgevolg de risico's bij het tenietgaan van dat goed.^{3,4} De ontlener is gehouden de geleende zaken in dezelfde hoeveelheid en hoedanigheid en op de (eventueel) overeengekomen tijd terug te geven aan de uitlener.⁵ Zolang deze overeengekomen tijd niet is overschreden kan de uitlener de uitgeleende zaken niet terugvorderen.⁶ Dit is wel een mogelijkheid indien er geen tijdstip van teruggave werd overeengekomen. Dit verschil heeft enkele boekhoudkundige gevolgen.⁷
5. Wanneer de ontlener bij het aflopen van de verbruiklening niet in staat is om het geleende goed in dezelfde hoeveelheid en hoedanigheid terug te geven aan de uitlener, dan moet de ontlener de waarde van dat geleende goed terugbetalen.⁸ Die waarde dient te worden vastgesteld op het moment van teruggave, zoals overeengekomen in het contract van verbruiklening. Indien dit tijdstip niet werd gepreciseerd in het contract, dan wordt de waarde bepaald op het tijdstip van de lening.⁹
6. Deze civielrechtelijke regels zijn van aanvullend recht, hetgeen impliceert dat partijen kunnen afwijken van de wettelijke bepalingen en onderling een eigen regeling kunnen treffen. Evenwel gaat de Commissie erin de hierna volgende behandeling van uit dat de wetsbepalingen van aanvullend recht worden gevolgd.
7. Doorheen de looptijd van de verbruiklening kunnen verschillende waardeschommelingen een impact hebben op de boekhouding van zowel de uitlener als de ontlener. Dit advies besteedt hier extra aandacht aan.

II. Boekhoudkundige verwerking

8. Het verloop van een verbruiklening kent verschillende momenten die een boekhoudkundige weerslag hebben. Hierna worden de totstandkoming van de verbruiklening, het einde van een boekjaar gedurende de looptijd van een verbruiklening, en het aflopen van een verbruiklening toegelicht, en dit telkens voor zowel de uitlener als de ontlener.

¹ Art. 1892 [Oud] Burgerlijk Wetboek.

² Het [Oud]BW hanteert in de term 'lener'. Gezien de tegenpartij, de uitlener, in sommige geschriften ook de benaming 'lener' krijgt, wordt in dit advies de term 'ontlener' gebruikt.

³ Art. 1893 [Oud]BW.

⁴ De uitlener draagt bij de verbruiklening wel nog steeds een economisch risico op een mogelijke waardevermindering van het uitgeleende goed.

⁵ Art. 1902 [Oud]BW.

⁶ Art. 1899 [Oud]BW.

⁷ Zie onder andere infra randnummer 11.

⁸ Art. 1903, eerste lid [Oud]BW.

⁹ Art. 1903, tweede lid [Oud]BW.

A. Bij de totstandkoming van de verbruiklening

1. Bij de uitlener

9. Een verbruiklening resulteert in de overdracht van de eigendom van het betrokken uitgeleende goed. Tegelijkertijd doet het een vordering ontstaan wat betreft een overdracht van een goed van gelijke soort en hoedanigheid als het uitgeleende goed.
10. Vermits de uitlener door de verbruiklening geen eigenaar meer is van het uitgeleende goed, moet dit goed worden afgeboekt van de post waarin het stond.
11. Ter vervanging van het afgeboekte actief dient er een vordering te worden geboekt. Hiervoor worden idealiter de posten *291 Overige vorderingen* of *416 Diverse vorderingen* gebruikt, afhankelijk van de afgesproken duurtijd van de verbruiklening. Indien de partijen in hun contract geen tijdstip van teruggave hebben vastgelegd, dient de post *416 Diverse vorderingen* te worden gebruikt.
12. De marktwaarde van het uitgeleende goed op het moment van de totstandkoming van de verbruiklening geldt als de nominale waarde, en bijgevolg ook als de boekwaarde, van de ontstane vordering.¹⁰
13. Het verschil tussen de boekwaarde van het afgeboekte actief en de boekwaarde van de ontstane vordering resulteert in een meer- of minderwaarde die in de resultatenrekening tot uitdrukking wordt gebracht.

Voorbeeld

Een vennootschap leent 50 handelsgoederen (die gelijke eigenschappen hebben en vervangbaar zijn) voor een onbepaalde tijd uit. Deze goederen hadden op het moment van de totstandkoming van de verbruiklening een gezamenlijke boekwaarde van 40.000 euro. De actuele marktwaarde van de goederen bedraagt 1.000 euro per stuk. De uitlener verwerkt de verbruiklening als volgt:

416	Diverse vorderingen		50.000	
	aan	743	Diverse bedrijfsopbrengsten	50.000
6094	Voorraadwijzigingen van handelsgoederen		40.000	
	aan	340	Handelsgoederen (aanschaffingswaarde)	40.000

2. Bij de ontlener

14. Door de verbruiklening verkrijgt de ontlener de eigendom over het uitgeleende goed. Daartegenover ontstaat er een schuld om een goed gelijkaardig van soort en van hoedanigheid terug te geven na een (eventueel afgesproken) tijdsverloop.
15. Aan de actiefzijde van de balans van de ontlener wordt het geleende goed geboekt op de post die overeenkomt met de bestemming van het goed. De bestemming, en bijgevolg de post, die de ontlener aan het goed geeft, kan verschillen van de bestemming die de uitlener eerder aan het goed heeft gegeven.
16. Het verkregen actief wordt gewaardeerd aan marktwaarde ervan op het moment van de totstandkoming van de verbruiklening. Dit is immers ook de marktwaarde van de tegenprestatie, namelijk de verbintenis om een goed van gelijke soort en hoedanigheid terug te geven.
17. De ontstane schuld komt tot uiting op de passiefzijde van de balans van de ontlener. Hiervoor worden bij voorkeur de posten *179 Overige schulden* of *48 Diverse schulden* gebruikt, wederom afhankelijk van de afgesproken duurtijd van de verbruiklening.

¹⁰ Art. 3:45 KB WvV.

18. De nominale waarde van de schuld komt overeen met de aanschaffingswaarde, en dus marktwaarde, van het verkregen actief op het moment van de totstandkoming van het verbruikleningcontract.

Voorbeeld

De ontlenaar uit het voorbeeld onder randnummer 13 verwerkt de verbruiklening als volgt:

340	Handelsgoederen (aanschaffingswaarde)	50.000	
	aan 6094 Voorraadwijzigingen van handelsgoederen		50.000
604	Aankopen van handelsgoederen	50.000	
	aan 48 Diverse schulden		50.000

B. Bij het einde van het boekjaar

1. Bij de uitlener

19. Vermits de eigendom van het uitgeleende goed is overgegaan op de ontlenaar, en aldus ook de risico's werden overgedragen, is het actief op het einde van het boekjaar niet meer als dusdanig aanwezig op de balans van de uitlener. Er is wel nog de vordering die in de plaats van het uitgeleende actief is gekomen.

20. Een vordering op meer dan één jaar dient desgevallend te worden overgeboekt naar een vordering op ten hoogste één jaar.

21. Indien er op het einde van het boekjaar onzekerheid bestaat over de mogelijkheid van de ontlenaar om een goed van gelijke soort en hoedanigheid als het uitgeleende goed terug te geven, én er onzekerheid bestaat over de mogelijkheid van de ontlenaar om in overeenstemming met artikel 1903 [Oud] BW bij wijze van substituut de waarde van het geleende terug te betalen, moet er een waardevermindering worden toegepast op de vordering.¹¹

22. Als op het einde van het boekjaar de marktwaarde van de uitgeleende goederen op een duurzame wijze is gedaald,¹² mag er ook een waardevermindering worden toegepast op de vordering. Deze waardevermindering dient te worden teruggenomen aan het einde van het volgende boekjaar, indien de marktwaarde van het uitgeleende goed terug minstens op dezelfde hoogte staat als de marktwaarde van het goed bij aanvang van de verbruiklening.

2. Bij de ontlenaar

23. Door de verbruiklening is er bij de ontlenaar zowel een actiefpost, het ontleende goed, als een passiefpost, de schuld, ontstaan.

24. Vermits de ontlenaar eigenaar is geworden van het ontleende goed, dient hij op het einde van het boekjaar deze actiefpost niet anders te behandelen dan de andere activa die hij bezit. De ontlenaar kan dus, indien er aan de voorwaarden is voldaan, overgaan tot afschrijvingen of waardeverminderingen op het ontleende goed. Aangezien het bij een verbruiklening in principe gaat over vervangbare goederen, mogen in dat geval globale afschrijvingen of waardeverminderingen geacteerd worden.¹³

25. Een schuld op meer dan één jaar dient desgevallend te worden overgeboekt naar een schuld op ten hoogste één jaar.

¹¹ 3:46 KB WVV.

¹² Dit is bijvoorbeeld het geval als het uitgeleende goed door technologische ontwikkelingen verouderd is en niet meer dezelfde positie heeft op de markt.

¹³ Art 3:25 KB WVV.

26. Indien uit de inventaris blijkt dat de ontlener op het einde van het boekjaar niet voldoende goederen bezit van gelijke soort en hoedanigheid als de ontleende goederen om aan de teruggaveverplichting te kunnen voldoen, dient er een voorziening te worden aangelegd. Deze voorziening vertegenwoordigt de kost die nodig is om voldoende goederen aan te kopen opdat de ontlener zijn verbintenis op het overeengekomen tijdstip wel kan nakomen. Als er wel nog voldoende goederen aanwezig zijn om de teruggaveverplichting na te komen, moet er geen voorziening worden aangelegd.

27. Bij het aanleggen van de voorziening dient er een onderscheid te worden gemaakt tussen een verbruiklening van onbepaalde duur en een verbruiklening van bepaalde duur. Als de verbruiklening van onbepaalde duur is, moet er een voorziening worden aangelegd voor het gehele aantal goederen dat ontbreekt. Indien het volledig ten laste nemen van deze voorziening bij een verbruiklening van bepaalde duur niet zou stroken met het overeenstemmingsbeginsel omdat er tijdens de resterende looptijd van de verbruiklening overeenkomstige economische voordelen naar de onderneming zullen vloeien, is de Commissie van oordeel dat het bedrag van de voorziening gradueel kan worden opgebouwd. Voor een verbruiklening waarbij er een vast teruggave moment werd vastgelegd, kan het bedrag van de voorziening desgevallend worden vastgesteld op basis van het ontbrekende aantal goederen en vervolgens worden verdeeld onder de resterende looptijd van de verbruiklening.¹⁴

28. Om tot de waarde van de voorziening te komen, wordt het ontbrekende aantal goederen (volledig of een gedeelte ervan, in overeenstemming met bovenstaande paragraaf) vermenigvuldigd met de marktprijs bij het afsluiten van het boekjaar.

29. Op het einde van het volgende boekjaar dient dan opnieuw dezelfde beoordeling te worden gemaakt. Desgevallend moet het bedrag van de voorziening worden aangepast of dan wel (deels) worden teruggenomen.

Voorbeeld

Een vennootschap heeft op 1 mei 202X 12.000 eenheden van een bepaalde grondstof ontleend voor een periode van 2 jaar. De ontleende grondstoffen worden door de vennootschap gebruikt in het vervaardigingsproces van producten bestemd voor verkoop. De datum van teruggave werd vastgelegd op 30 april 202X+2. Bij het aflopen van het boekjaar van de vennootschap op 31 december 202X blijkt uit de inventaris dat er momenteel maar 9.000 eenheden van de grondstof meer aanwezig zijn. Op dat moment bedraagt de marktprijs 25 euro per eenheid van deze grondstof. De ontlener legt aldus een voorziening van 25.000 euro¹⁵ aan:

66200	Voorzoningen voor niet-recurrente bedrijfsrisico's en -kosten	25.000	
	aan 164	Voorzoningen voor overige risico's en kosten	25.000

Bij het afsluiten van het volgende boekjaar (202X+1) blijkt uit de inventaris dat er nog steeds maar 9.000 eenheden aanwezig zijn. De marktwaarde van de grondstof bedraagt op 31 december 202X+1 20 euro per eenheid. De ontlener legt aldus een voorziening van 5.000 euro¹⁶ aan.

66200	Voorzoningen voor niet-recurrente bedrijfsrisico's en -kosten	5.000	
	aan 164	Voorzoningen voor overige risico's en kosten	5.000

¹⁴ Dit wil zeggen: een voorziening voor de helft van de ontbrekende goederen indien de verbruiklening het volgende boekjaar afloopt, voor een derde van de ontbrekende goederen indien de teruggave in het tweede boekjaar na afsluit plaatsvindt, een vierde van de ontbrekende goederen bij teruggave in het derde boekjaar na afsluit, etc.

¹⁵ Er ontbreken op het einde van het boekjaar 3.000 eenheden om de teruggaveverplichting te kunnen nakomen. Vermits de teruggave pas in boekjaar 202X+2 opeisbaar is en nog niet in boekjaar 202X+1, legt de ontlener nu maar een voorziening aan voor een derde (want pas teruggave in het tweede boekjaar na afsluit) van de ontbrekende goederen.

¹⁶ De kost om op 31 december 202X+1 3.000 eenheden aan te kopen bedraagt 60.000 euro. Het boekjaar erop moeten de goederen worden teruggegeven, dus deze keer moet de kost van de helft van de ontbrekende eenheden worden voorzien. Vermits er reeds een voorziening van 25.000 euro werd aangelegd op het einde van het vorige boekjaar, moet er nu nog 5.000 euro bijkomend worden voorzien.

C. Bij afloop van de verbruiklening

1. Bij de uitlener

30. Bij afloop van de verbruiklening geeft de ontlener een goed terug dat van gelijke soort en hoedanigheid is als het goed dat oorspronkelijk werd uitgeleend.

31. Dit ontvangen goed wordt geboekt op een actiefpost die overeenkomt met de bestemming van het goed. De aanschaffingswaarde, en dus de boekwaarde, van het ontvangen goed is de marktwaarde ervan op het ogenblik van het aflopen van de verbruiklening.¹⁷

32. Tegelijkertijd moet de vordering met betrekking tot de teruggave van het uitgeleende goed worden afgeboekt.

33. Het verschil tussen de boekwaarde van de afgeboekte vordering en de boekwaarde van het ontvangen actief resulteert in een meer- of minderwaarde die in de resultatenrekening tot uitdrukking wordt gebracht.

Voorbeeld

De uitlener uit het voorbeeld onder randnummers 13 en 18 krijgt de 50 uitgeleende handelsgoederen terug van de ontlener. Op het moment van teruggave bedraagt de marktprijs van de goederen 900 euro per stuk. De uitlener heeft gedurende de looptijd van de verbruiklening geen waardeverminderingen toegepast op zijn vordering. De teruggave wordt boekhoudkundig verwerkt als volgt:

664	Andere niet-recurrente bedrijfskosten	50.000	
	aan 416 Diverse vorderingen		50.000
340	Handelsgoederen (aanschaffingswaarde)	45.000	
	aan 6094 Voorraadwijzigingen van handelsgoederen		45.000

34. Indien de ontlener bij afloop van de verbruiklening niet in staat is om de goederen terug te geven in dezelfde hoeveelheid of hoedanigheid,¹⁸ moet de ontlener de waarde van het goed betalen aan de uitlener.¹⁹ Bij een verbruiklening van bepaalde duur gaat het om de marktwaarde van de goederen op het moment van de bedongen teruggave, bij verbruiklening van onbepaalde duur gaat het om de marktwaarde van de goederen op het moment van de totstandkoming van de verbruiklening.

2. Bij de ontlener

35. Bij het aflopen van de verbintenis om de ontleende goederen terug te geven, wordt de overeenstemmende schuld op de post 48 *Diverse schulden* afgeboekt.

36. Tegelijkertijd moet het goed dat werd overgedragen aan de uitlener worden afgeboekt van de actiefpost waarop het geboekt stond.

37. Het verschil tussen de boekwaarde van de afgeboekte schuld en de boekwaarde van het overgedragen actief resulteert in een meer- of minderwaarde die in de resultatenrekening tot uitdrukking wordt gebracht.

38. Indien er in een vorig boekjaar een voorziening werd aangelegd voor de toen ontbrekende goederen, dient deze bij de afloop van de verbruiklening te worden besteed of teruggenomen.

¹⁷ Conform art. 3:14, tweede lid KB WVV.

¹⁸ Of bij een verbruiklening van bepaalde duur, op het afgesproken teruggavemoment.

¹⁹ Art. 1903 [Oud]BW.

Voorbeeld

De ontlener uit het voorbeeld onder randnummers 13, 18 en 33 geeft de 50 uitgeleende handelsgoederen terug. Op het moment van teruggave bedraagt de boekwaarde van de terug te geven goederen 55.000 euro. De ontlener heeft gedurende de looptijd van de verbruiklening een voorziening aangelegd ten belope van 5.000 euro. De boekhoudkundige verwerking van de teruggave verloopt als volgt:

6094	Voorraadwijzigingen van handelsgoederen	55.000	
	aan 340 Handelsgoederen (aanschaffingswaarde)		55.000
48	Diverse schulden	50.000	
	aan 664 Andere niet-recurrente bedrijfskosten		50.000
164	Voorzieningen voor overige risico's en kosten	5.000	
	aan 66201 Besteding voorzieningen niet-recurrente risico's en kosten		5.000

39. Indien de ontlener bij afloop van de verbruiklening niet in staat is om de goederen terug te geven in dezelfde hoeveelheid of hoedanigheid, moet de ontlener de waarde van het goed betalen aan de uitlener.²⁰ Bij een verbruiklening van bepaalde duur gaat het om de marktwaarde van de goederen op het moment van de bedongen teruggave, bij verbruiklening van onbepaalde duur gaat het om de marktwaarde van de goederen op het moment van de totstandkoming van de verbruiklening.

III. Voorbeelden

A. Voorbeeld 1

40. Vennootschappen A en B baten elk een industriële onderneming uit die olie nodig heeft in het productieproces. A heeft een grote oliereserve. Door tekorten op de markt ondervindt B problemen met zijn olieleverancier. B heeft op korte termijn een vervanger nodig en vindt een oplossing bij A.

41. Vennootschap A sluit als uitlener een verbruikleningscontract met vennootschap B. Vennootschap B leent 1.000 vaten olie van A. De afgesproken termijn begint te lopen op 1 februari 202X. Er is geen vast teruggavemoment afgesproken. Beide vennootschappen hebben een boekjaar dat gelijkloopt met het kalenderjaar.

1. Totstandkoming van de verbruiklening

42. Op het moment dat de verbruiklening tot stand komt, bedraagt de marktwaarde voor olie (omgerekend) 100 euro per vat. A heeft haar reserve aan olievaten tegen een goedkopere marktprijs kunnen aanleggen, en op het ogenblik van de verbruiklening staan de 1.000 uit te lenen vaten in de voorraden aan een boekwaarde van 70.000 euro.

43. Vermits de verbruiklening van onbepaalde duur is, moet de teruggaveverbintenis worden gezien als een vordering/schuld op minder dan één jaar.

1.1. Bij A, de uitlener

44. A dient de uitgeleende activa weg te boeken uit de post waarin ze stonden. Tegelijk ontstaat er een vordering op ten hoogste één jaar²¹. Aangezien de waarde van de vordering hoger is dan de boekwaarde van de uitgeboekte hulpstoffen, zal er een meerwaarde tot uiting komen in de resultatenrekening. A boekt de totstandkoming van de verbruiklening in als volgt:

416	Diverse vorderingen	100.000	
	aan 743 Diverse bedrijfsopbrengsten		100.000

²⁰ Art. 1903 [Oud] BW; zie supra randnummer 34.

²¹ Het gaat hier immers om een verbruiklening van onbepaalde duur.

6091	Voorraadwijzigingen van hulpstoffen	70.000	
	aan 310 Hulpstoffen (aanschaffingswaarde)		70.000

1.2. Bij B, de ontleener

45. B ontvangt de 1.000 vaten en geeft er ook de bestemming aan van hulpstof. B verwerft de activa aan de marktwaarde op dat moment en tegelijk ontstaat er een schuld op ten hoogste één jaar ten belope van datzelfde bedrag. B boekt de totstandkoming van de verbruiklening in als volgt:

310	Hulpstoffen (aanschaffingswaarde)	100.000	
	aan 6094 Voorraadwijzigingen van handelsgoederen		100.000
604	Aankopen van handelsgoederen	100.000	
	aan 48 Diverse schulden		100.000

2. Einde van het boekjaar

46. De olieprijs is op het einde van het boekjaar gestegen ten opzichte van februari. Op 31 december 202X bedraagt de vatprijs (omgerekend) 110 euro op de markt.

47. De inventaris van B geeft aan dat er op het einde van het boekjaar 700 olievaten aanwezig zijn. De inventariswaarde (naar gemiddelde prijs van de aanschaffingen) van de voorraad hulpstoffen bedraagt 85.000 euro.

2.1. Bij A, de uitlener

48. In dit scenario zijn er geen veranderingen bij A. Er is geen waardevermindering van de uitgeleende goederen, laat staan een duurzame waardevermindering, en A heeft ook geen indicaties dat B de teruggaveverbintenis niet zou kunnen nakomen.

2.2. Bij B, de ontleener

49. De voorraadwijzigingen in deze hypothese komen als volgt tot uitdrukking:

60910	Voorraadwijzigingen van hulpstoffen	15.000	
	aan 310 Hulpstoffen (aanschaffingswaarde)		15.000

50. Aangezien B niet genoeg olievaten bezit op het einde van het boekjaar om de teruggaveverbintenis na te komen, moet er een voorziening worden aangelegd. Vermits de verbruiklening van onbepaalde duur is, en de teruggave steeds kan plaatsvinden, moet er een voorziening worden aangelegd voor alle op het einde van het boekjaar ontbrekende vaten. De voorziening bedraagt 33.000 euro²² en wordt als volgt aangelegd:

66200	Voorzieningen voor niet-recurrente bedrijfsrisico's en -kosten	33.000	
	aan 164 Voorzieningen voor overige risico's en kosten		33.000

3. Einde van de verbruiklening

51. Op 1 juni 202X+1 vindt de teruggave van de ontleende olievaten plaats. De vatprijs op de oliemarkt bedraagt op dat ogenblik (omgerekend) 85 euro. B heeft op het moment van teruggave voldoende olievaten om de teruggaveverbintenis na te komen. De 1.000 vaten die B teruggaaf hebben een boekwaarde van 95.000 euro

²² 300 ontbrekende vaten aan 110 euro per eenheid.

3.1. Bij A, de uitlener

52. De 1.000 olievaten komen terug bij A. A geeft dezelfde bestemming aan de goederen als voorheen. De aanschaffingswaarde van de vaten ligt door de daling van de marktprijs lager dan de waarde van de vordering die het jaar ervoor is ontstaan. Het verschil tussen de waarden uit zich als een kost in de resultatenrekening. Het einde van de verbruiklening wordt bij A boekhoudkundig verwerkt als volgt:

310	Hulpstoffen (aanschaffingswaarde)	85.000	
664	Andere niet-recurrente bedrijfskosten	15.000	
	aan 416 Diverse vorderingen		100.000

3.2. Bij B, de ontlener

53. B geeft op 1 juni 202X+1 1.000 olievaten terug aan A. De boekwaarde van de 1.000 olievaten bij overdracht is lager dan de waarde van de in 202X geboekte schuld. Het verschil tussen de waarden uit zich in de resultatenrekening. Het einde van de verbruiklening wordt bij B boekhoudkundig verwerkt als volgt:

6091	Voorraadwijzigingen van hulpstoffen	95.000	
	aan 310 Hulpstoffen (aanschaffingswaarde)		95.000
48	Diverse schulden	100.000	
	aan 664 Andere niet-recurrente bedrijfskosten		100.000

54. B moet de eind 202X aangelegde voorziening ook terugnemen:

164	Voorzieningen voor overige risico's en kosten	33.000	
	aan 66201 Besteding voorzieningen niet-recurrente risico's en kosten		33.000

B. Voorbeeld 2

55. Vennootschap X bezit een hoeveelheid van een bepaalde cryptomunt.²³ De vennootschap komt overeen om 500 van deze cryptomunten uit te lenen aan vennootschap Y. De verbruiklening komt tot stand op 1 april 202X en heeft een afgesproken looptijd van 2 jaar. De teruggavedatum wordt bepaald op 31 maart 202X+2. Beide vennootschappen hebben een boekjaar dat gelijkloopt met het kalenderjaar.

1. Totstandkoming van de verbruiklening

56. Op 1 april 202X bedraagt de koers van de cryptomunteenheid in kwestie 2.000 euro. Op dat moment hadden de 500 cryptomunten bij vennootschap X een boekwaarde van 950.000 euro.

1.1. Bij X, de uitlener

57. X dient de uitgeleende activa weg te boeken uit de post waarin ze stonden. Tegelijk ontstaat er een vordering op meer dan één jaar²⁴. Aangezien de waarde van de vordering hoger is dan de boekwaarde van de uitgeboekte cryptomunten, zal er een meerwaarde tot uiting komen in de resultatenrekening. X boekt de totstandkoming van de verbruiklening in als volgt:

291	Overige vorderingen	1.000.000	
	aan 41 Overige vorderingen		950.000
	743 Diverse bedrijfsopbrengsten		50.000

²³ De Commissie heeft zich gebogen over de boekhoudkundige verwerking van cryptomunten in advies 2021/16 – *Waarderen en boeken van cryptomunten gebruikt als betaalmiddel* van 20 oktober 2021.

²⁴ Het gaat hier immers om een verbruiklening van bepaalde duur die pas in 202X+2 afloopt.

1.2. Bij Y, de ontleener

58. Y ontvangt de cryptomunten aan de koers die op het moment van de totstandkoming van de verbruiklening geldt. Tegelijk ontstaat er een schuld op meer dan één jaar ten belope van ditzelfde bedrag. Y boekt de totstandkoming van de verbruiklening in als volgt:

41	Overige vorderingen		1.000.000	
	aan	179	Overige schulden	1.000.000

2. Einde van het boekjaar 202X

59. Op 31 december 202X is de koers van de uitgeleende cryptomunt gestegen naar 2.100 euro.

60. Vennootschap Y heeft in 202X nog meer munten van dezelfde cryptomunteenheid verworven. Op het einde van het boekjaar bezit Y in totaal 650 van de cryptomunten in kwestie.

2.1. Bij X, de uitlener

61. In dit scenario zijn er geen veranderingen bij X. Er is geen waardevermindering van de uitgeleende goederen, laat staan een duurzame waardevermindering, en X heeft op dit moment ook geen indicaties dat Y de teruggaveverbintenis niet zou kunnen nakomen.

2.2. Bij Y, de ontleener

62. Ook bij Y verandert er in dit scenario niets. Vennootschap Y heeft op het einde van het boekjaar voldoende cryptomunten om de teruggaveverbintenis te kunnen nakomen en moet aldus geen voorziening aanleggen.

3. Einde van het boekjaar 202X+1

63. In de loop van boekjaar 202X+1 wordt de gebruikersaccount van vennootschap Y bij het platform dat de verhandeling van de cryptomunt in kwestie mogelijk maakt, geschorst voor onbepaalde duur. Y is niet meer in staat om de cryptomunten die zij bezit over te dragen aan X, en kan er ook geen meer bijkopen. Er staan op dit moment nog 400 van de cryptomunten in kwestie op de account, maar deze hoeveelheid staat geblokkeerd. Vennootschap Y is wel een gezonde vennootschap met voldoende liquide middelen en is op 31 december 202X+1 zeker in staat om X te vergoeden als dat nodig zou zijn.

64. De koers van de cryptomunt op 31 december 202X+1 bedraagt 2.250 euro.

3.1. Bij X, de uitlener

65. Vennootschap X is op de hoogte van de moeilijkheden van Y om de cryptomunten te kunnen overdragen. Aangezien X de beoordeling maakt dat Y wel nog de waarde zou kunnen vergoeden, conform artikel 1903 [Oud]BW, moet zij geen waardevermindering op de vordering toepassen.

66. Aangezien de verbruiklening zal aflopen in het boekjaar 202X+2, moet X de vordering op meer dan één jaar overboeken naar een vordering op minder dan één jaar:

416	Diverse vorderingen		1.000.000	
	aan	291	Overige vorderingen	1.000.000

3.2. Bij Y, de ontleener

67. Op het einde van het boekjaar 202X+1 kan Y haar teruggaveverbintenis niet nakomen. Y bezit in ieder geval 100 munten te weinig, maar is niet in staat om de 400 munten die zij wel nog bezit over te dragen aan X. Vennootschap Y zal dus een voorziening moeten aanleggen voor alle 500 geleende munten. Vermits de teruggave plaatsvindt in het volgende boekjaar, moet Y een voorziening aanleggen voor de helft van de cryptomunten. De voorziening bedraagt 562.500 euro²⁵ en wordt geboekt als volgt:

²⁵ 250 ontbrekende munten aan een koers van 2.250 euro.

66200	Voorzieningen voor niet-recurrente bedrijfsrisico's en -kosten	562.500
aan	164 Voorzieningen voor overige risico's en kosten	562.500

68. Aangezien de verbruiklening zal aflopen in het boekjaar 202X+2, moet vennootschap Y de schuld op meer dan één jaar overboeken naar een schuld op minder dan één jaar:

179	Overige schulden	1.000.000
aan	48 Diverse schulden	1.000.000

4. Einde van de verbruiklening

69. Op 31 maart 202X+2 loopt de verbruiklening contractueel af. Op dat moment is de account van Y nog steeds geschorst. Vennootschap Y is dus niet in staat om de geleende zaken in dezelfde hoeveelheid en hoedanigheid en op de overeengekomen tijd terug te geven. Conform artikel 1903 [Oud]BW zal zij de waarde van de munten moeten vergoeden.

70. De koers van de cryptomunt op 31 maart 202X+2 bedraagt 2.500 euro. Y zal dus 1.250.000 euro moeten betalen aan X ter vergoeding van de ontleende cryptomunten.

4.1. Bij X, de uitlener

71. Door de onmogelijkheid van Y om de munten effectief terug te geven, zal vennootschap X een geldsom ontvangen. Tegelijk verdwijnt diens vordering. Het verschil tussen de waarde van de ontvangen vergoeding en de waarde van de afgeboekte vordering uit zich als een opbrengst in de resultatenrekening. Dit wordt geboekt als volgt:

55	Kredietinstellingen: rekening-courant	1.250.000
aan	416 Diverse vorderingen	1.000.000
	743 Diverse bedrijfsopbrengsten	250.000

4.2. Bij Y, de ontlener

72. Y kan geen cryptomunten overdragen en betaalt dus een geldsom van 1.250.000 euro ter vergoeding. Tegelijk verdwijnt haar schuld. Het verschil tussen het bedrag van de vergoeding en de waarde van de schuld uit zich als een kost in de resultatenrekening. Dit wordt geboekt als volgt:

48	Diverse schulden	1.000.000
664	Andere niet-recurrente bedrijfskosten	250.000
aan	55 Kredietinstellingen: rekening-courant	1.250.000

73. Y moet de eind 202X aangelegde voorziening ook besteden:

164	Voorzieningen voor overige risico's en kosten	562.500
aan	66201 Besteding voorzieningen niet-recurrente risico's en kosten	562.500